

Az Ahtisaari-javaslat

A legújabb nemzetközi javaslat a koszovói kérdés széles körű rendezésére

2007. március 26-án az ENSZ-főtitkár különmegbízottja elkészítette a koszovói rendezésre vonatkozó végleges javaslatát, amely alapján az ENSZ Biztonsága Tanácsa április 3-án megkezdte a tárgyalásokat Koszovó státuszát illetően. Majdnem húsz év politikai mozgását zárhatja le egy esetleges BT-határozat. Az évek során a nemzetközi erők eljutottak a Koszovó ügyét jugoszláviai belügynek tekintő állásponttól a beavatkozásig, egyes országok pedig a megváltozott körülményekre való tekintettel Koszovó függetlenségéig. A rendezést nem lesz könnyű elfogadtatni a magát vesztesnek érző szerb társadalommal, még meg kell találni, milyen módon lehet rábírní a leendő biztonsági tanácsi határozat „lenyelésére”, valamint hátravan a helyi konfliktusok csökkentése. Végző soron semelyik társadalom nem mond le egykönnyen országának egy részéről. (A nemzetközi közösség az euro-atlanti integrációban való részvételt tekinti egyfajta kompenzációs lehetőségnek.)

Koszovó, amelyet a szerbek a szerb államiság és kultúra bölcsőjének tekintenek, a több évszázados oszmán-török uralom után, 1913-ban, a Balkán-háborúk után került vissza Szerbiához, majd a szerb állam területeként lett 1918 után a jugoszláv állam része. Ekkorra az évszázadok alatt végbement demográfiai folyamatok eredményeként a térség etnikai jellege erősen megváltozott a középkorhoz képest, az albánok alkották a lakosság közel kétharmadát, a szerbek – egyéb délszláv népekkel együtt – alig haladták meg a népesség negyedét. A be- és kitelepítések, elűzések ellenére az etnikai viszonyok az 1980-as évekig alig változtak, de ekkor a magas, minden más nemzeténél magasabb természetes szaporodás következtében népességrobbanás zajlott le az albánok körében. Az 1990-es évekre az immár csaknem kétmillió tartomány lakosainak 84%-át alkották az albánok, és csak 11%-át a szerbek. Napjainkban a koszovói statisztikai hivatal által 2,5 millióra becsült országrészben az albánok aránya 88-90%-ot tesz ki, a szerbek aránya 7% körüli, rajtuk kívül élnek még Koszovóban bosnyákok (2%), romák (1%), törökök (1%).

Az 1990-es évekre – ami időben egybeesett azzal, hogy Jugoszlávián belül az egyes nemzetek az államszerkezet módosítását akarták – a szerbek etnikai tekintetben elveszítették Koszovót. Politikai értelemben viszont megtartani, uralni akarták. A szerb közvélemény azonban elégedetlen volt a fennálló helyzettel is, és úgy érezte, hogy az 1974. évi szövetségi alkotmány túl széles jogokat biztosít a Szerbián belüli autonóm tartományoknak. (A tartományoknak a köztársasággal csaknem megegyező jogkörökkel rendelkező törvényhozói és végrehajtó szervezetük volt, Szerbia elvben nem szólhatott bele a tartományok belügyeibe.) Az új szerb vezetés a nemzeti célok – először Szerbia súlyának növeléséért a jugoszláv föderáción belül, majd pedig a szerb területek összegyűjtéséért – többfrontos harcba kezdett. Ennek része volt Koszovó autonómiájának megszüntetése, a szerbiai szervek hatáskörének kiterjesztése 1989-ben. Az 1990. évi szerbiai alkotmány pedig kimondta: Szerbia területe oszthatatlan.

Ugyanakkor az albánok is igényt formáltak a területre, minimálisan autonómia keretei között. 1968-ban, majd 1981-ben megmozdulásokon követelte az albán lakosság, eredménytelenül, hogy Koszovót emeljék tagköztársasági szintre. 1989-től – hasonlóan a Jugoszlávia-szerte megfigyelhető politikai aktivizálódáshoz – az albán politikai is karakteresebbé vált, határozottabb lett. A tartomány jogköreinek megvonása után, 1990. július 2-án a tartományi parlament albán és török tagjai kikiáltották, hogy Koszovó Jugoszlávia hetedik, Szerbiától független köztársasága. 1991. október 19-én, néhány hónappal a horvát és szlovén elszakadás után a koszovói parlament deklarálta Koszovó függetlenségét. (Csak Albánia ismerte el Koszovót.) A szerb retorziók ellenére az albánok megszervezték párhuzamos államukat, mind a hatalmi, mind a végrehajtó szerveket, illetve a kulturális, szociális, egészségügyi hálózatot. A következő évtizedben pedig gyakorlatilag megtörtént az albánok teljes elkülönülése a szerb államtól.

A koszovói albán vezetés politikája békepárti volt. Mindenekelőtt azt szerette volna elérni, hogy a délszláv kérdés nemzetközi rendezése során Koszovó is sorra kerüljön. Még a horvátországi harcok idején kiderült, hogy Szerbia semmilyen olyan széles körű, átfogó rendezést nem fogad el, amely a szerbiai kisebbségek helyzetére vonatkozó kötelezettségvállalást is tartalmaz. (Az 1991. októberi hágai Jugoszlávia-konferencián benyújtott Carrington-terv szerint ugyanis Koszovó autonómiáját is olyan módon kellene rendezni, mint a horvátországi szerbekét.) A nemzetközi közösség is elfogadta azt az elvet, hogy Koszovó Szerbia belügye, és a koszovói kérdéssel nem terhelte meg az amúgy is bonyolult délszláv ügyeket.

1998-ra határozott jelei mutatkoztak annak, hogy az albánok politikája differenciálódott. Főképpen a fiatalabb generáció körében szerzett támogatókat a radikális irányvonal, amely azon tapasztalatokból indult ki, hogy a horvátországi és boszniai fordulatot is fegyveres harc előzte meg. Ekkorra a koszovói albánok már fegyveres erővel is rendelkeztek (Koszovói Felszabadító Hadsereg, UÇK), ami azt jelentette, hogy megszűnt a szerbek fegyveres monopóliuma a tartományban. 1998 márciusában a szerb fegyveres erők az albánok gerillaakciói után támadást indítottak Koszovóban. A harcok nyomán nyárra az UÇK nyárra elfoglalta Koszovó harmadát, majd júliusban szerb ellentámadás kezdődött. 1998. október elején a nemzetközi összekötőcsoport elfogadtatja a tűzszüneti javaslatot. Először az UÇK-val jött létre megállapodás, majd október 12-én – NATO-bombázásokkal való fenyegetés után – Slobodan Milošević jugoszláv elnök is elfogadta a tűzszünetet, a fegyveres erők kivonását Koszovóból. A béke azonban nem tartott sokáig. A következő év elején ismét megindultak a harci készülődések. Március végén a NATO a szerb készülődésre reagálva, valamint hogy nyomást gyakoroljon a már megkezdődött tárgyalásokon a szerbekre, ENSZ-felhatalmazás nélkül szerbiai katonai és polgári célpontokat bombázott. Szerbia – amely a légi csapásokkal szemben nem tudott védekezni, a szárazföldön eredményeket akart kicsikarni, nagyobb területeket ellenőrzése alá vonni, s így mintegy kész helyzetet kívánt teremteni – katonai offenzívába kezdett Koszovóban (Patkó-hadművelet). Végül a NATO-csapások nyomán meghátrálni kényszerült. Az 1998–99-es hadműveletek ideje alatt több mint egymillió ember menekült el lakhelyéről (ez több mint a lakosság 40%-a).

Az USA és a nemzetközi közösség politikája az 1990-es évek második felében változott meg Koszovó kapcsán, amikor már stabilitást veszélyeztető tényezőt láttak Koszovóban. 1998-ban a Biztonsági Tanács többször is elítélte a szerbiai rendőri erők tevékenységét, a koszovói atrocitásokat, az USA megbízottja pedig időleges meghátrálásra, a jugoszláv fegyveres erők kivonására kényszerítette a szerbiai vezetést (1998. október 12. Holbrook–Milošević-megállapodás). 1999 márciusában az USA és a NATO már a fegyveres beavatkozást is vállalta, és a nyár folyamán a G 8-ak és Oroszország teljes egyetértésre jutott a koszovói rendezést illetően.

1999 elején a nemzetközi közösség tárgyalóasztalhoz ültette a szerbeket és a koszovói albánokat, első ízben a radikális szárnyat az UÇK-t is bevonva. A franciaországi Rambouillet-ban folyó tárgyalásokon első sorban a fegyveres konfliktusok beszüntetését, a demilitarizációt, a NATO-felügyeletet akarták elfogadtatni a felekkel. Abban állapodtak meg, hogy csak 3–5 év múlva határozzák meg véglegesen Koszovó jogállását, vagyis Koszovó kérdését egyelőre a Jugoszlávián belüli autonómia keretei között kívánták rendezni. (A

tartomány saját törvényhozással, végrehajtó hatalommal, igazságszolgáltatással és elnökkel rendelkezne.) A javaslatot a szerbek az idegen csapatok jelenlétére hivatkozva elutasították, és az albánok is csak azután fogadták el, miután bekerült a szövegbe egy homályos utalás egy esetleges népszavazásról.

Miután a bombázások után Szerbia visszavonulni kényszerült, 1999. június 10-én az ENSZ BT elfogadta 1244. számú határozatát, amely megerősítette Jugoszlávia területi egységét (erre hivatkozik mind a mai napig a szerb vezetés), ugyanakkor a tartományt ENSZ-felügyelet alá helyezte. Létrehozta az Egyesült Nemzetek Igazgatási Misszióját Koszovóban (UNMIK), melynek feladata a közigazgatási funkciók ellátása, a polgári jogrend fenntartása, a humanitárius akciók lebonyolítása lett. A katonai ellenőrzést a KFOR-erők vették át. A határozat nem mondta ki Koszovó elszakadását Szerbiától, de a kialakuló intézményrendszer elősegítette az elkülönülést.

Az ENSZ idővel nagyobb mértékben kezdte bevonnai a helyi erőket a politikai életbe és döntéshozásba, 2001. május 15-én bevezették az „ideiglenes önkormányzat rendszerét”, de a központi hatalom mindmáig az ENSZ-főtitkár megbízottjának kezében összpontosul (felülírhatja a helyi törvényeket, a jelentősebb változtatásokhoz és a költségvetés elfogadásához a beleegyezése szükséges például). Néhány év elteltével azonban szükségessé vált a terület nagyobb mértékű konszolidálására, saját gazdasági, politikai életének megteremtésére. (Lehetőség szerint csökkenteni szándékoznak a Koszovóra fordított ENSZ-kiadásokat is.)

2005. november 14-én az ENSZ főtitkára az egykori finn elnököt, Martti Ahtisaarit jelölte ki különmegbízottjának a koszovói kérdésben. Egyúttal a hat államot tömörítő ún. összekötő vagy kontaktsoport is megállapodott a rendezés alapelveiben. Eszerint rendezést a Koszovó végső státuszáról az ENSZ Biztonsági Tanácsának kell elfogadnia. A rendezés alapvetésének tekintették, hogy egy multietnikus társadalom és együttélés megteremtését célozzák meg, ezért úgy döntöttek, hogy valamennyi népcsoportnak részt kell venni a terület kormányzásában, mind központi, mind helyi szinten. Kizárták az egyoldalú rendezést, a visszatérést az 1999 előtti állapotokhoz, Koszovó felosztását (ezzel elejét vették a területcserékről vonatkozó elképzeléseknek, hogy például Kosovska Mitrovicát és környékét csatolják Szerbiához, cserében a Preševo környéki, albán többségű területekért) illetve csatlakozását egy másik államhoz.

A tárgyalások 2005 novemberében kezdődtek meg, részben Ahtisaari és munkatársai tárgyaltak Belgrádban és Pristinában, másrészt 2006 februárjától Bécsben megbeszélések folytak a szerb kormány és a koszovói albánok képviselői között. Júniusban a legmagasabb

szinten is találkoztak a felek: a szerb állam- és kormányfő, valamint a koszovói elnök is Bécsbe utazott. A megbeszélések középpontjában a decentralizáció, a kulturális és vallási örökség védelmének kérdései, a gazdaságszervezés, valamint az egyes etnikai közösségek jogai álltak.

A szerb parlament egyből reagált az ENSZ lépésére. Határozatban mondta ki, kiáll Szerbia – mint nemzetközileg elismert ország, és mint az ENSZ tagja – határainak, szuverenitásának, valamint területi integritásának sérthetetlensége mellett, amit egyébként az ENSZ alapokmánya, a helsinki zárónyilatkozat, valamint Szerbia esetében az ENSZ 1244. számú határozata is garantál. Elfogadhatatlan – áll a parlamenti határozatban –, hogy egy demokratikus ország határait megváltoztassák. Az ilyen irányú szándék legalizálná Szerbia feldarabolását és egy országrész elszakítását. Nem kétséges, hogy egy ilyen eset veszélyes következményekkel járhat az egész nemzetközi közösségre nézve, mondta ki a szerb parlament. Csak olyan módosítások képzelhetők el Koszovóval kapcsolatban, amelyek „nem kérdőjelezik meg az állam szuverenitását és területi integritását”. A határozatban megfogalmazottak jelentik mind a mai napig a szerb álláspont argumentációját. Emellett az emberi jogok biztosítását tekintette a szerb parlament a rendezés céljának, mivel „az elmúlt hat évben a tartomány szerb és más nem albán lakossága meg volt fosztva az alapvető emberi jogoktól, és az albán szélsőségesek tömeges terrorjának volt kitéve, akiknek az volt a célja, hogy megváltoztassák a térség etnikai szerkezetét”.

A szerb parlament 2005 novemberében meghatározta a tárgyalások során követendő célokat. A szerb politika mindenekelőtt meg kívánta akadályozni a szerbek további elűzését Koszovóból, emberi jogaik semmibe vételét. A szerb közvélemény ugyanis határozottan elítéli a 2004. márciusi szerbellenes megmozdulásokat, emellett úgy véli, hogy a nemzetközi közösség és az ENSZ a korábbi rendezés során nem vette figyelembe a szerbek és más nem albán nemzetiségek érdekeit. Az új rendezés célja annak a jogi és politikai intézményrendszernek a létrehozása, amely megteremti a koszovói nem albán nemzetiségek békés és normális életét Koszovóban. A parlament elvben elfogadta a koszovói autonómia tényét, de a szerbek számára két fő alapelvet szögezett le. 1) Koszovó és Metohia a Szerb Köztársaság része, 2) létre kell hozni a szerbek területi autonómiáját. (Utóbbi a dokumentumban mint „autonómia az autonómián belül” megfogalmazásként szerepel.) A területi autonómia azokra a területekre (közigazgatási egységekre) terjedne ki, ahol az „1999. évi exodus” előtt a szerbek többséget alkottak, bizonyos területi kiigazítások, kompenzációk azonban szükségesek. (Ezeket az alapelveket szükségesnek érezték az alkotmányban is rögzíteni. A 2006. szeptember 30-án elfogadott és október 28–29-én népszavazással

megerősített új szerb alkotmányban az áll, Koszovó és Metohia Szerbia elszakíthatatlan része, amely lényegi autonómiával rendelkezik. Az autonómiáról külön – de egyelőre még nem létező – törvény rendelkezik.) A szerb autonóm terület saját politikai intézményrendszerrel (törvényhozói, végrehajtó, bírósági szervek) rendelkezne, valamint a koszovói parlamentnek a területet érintő kérdésekben meg kell szereznie az autonóm terület bejegyzését. A területi autonómiával rendelkező területen kívül élő szerbeket speciális kollektív jogok illetnék meg (saját nyelv- és íráshasználat joga, diszkrimináció megakadályozása, egyenlő esélyek a munkavállalásnál és a köztisztviselőkben, szerb nyelvű oktatás, a szerb nemzeti szimbólumok tisztelete, együttműködés, kapcsolattartás joga Koszovón belüli és kívüli szerb szervezetekkel). A szerb célok között hangsúlyosan szerepel még a kulturális és vallási emlékek védelmének kérdése. A szerb kulturális örökség speciális védelmet igényel Koszovóban, ehhez a KFOR erői nem elégségesek, az állagmegóvást különleges eszközökkel kell megoldani. (Ezzel kapcsolatban a későbbi tárgyalások során speciális szerb csapatok felállítását javasolták.)

2007. február elejére Ahtisaari elkészítette rendezési tervét, és elküldte a tárgyaló feleknek. A javaslat végső soron korlátozott függetlenséget, nemzetközileg ellenőrzött államiságot javasolt. A nemzetközi felügyeletet továbbra is Koszovóban állomásozó NATO-katonák biztosítják, számuk változatlanul 16 500 marad 2008-ig. Emellett az EU speciális megbízottja és egyéb európai szervezetek ellenőriznék az átmenetet. A javaslat leszögezi, Koszovónak nincsenek területi követelései, és nem csatlakozhat egy másik államhoz.

Az államiság a saját szimbólumok használatában (zászló, címer, himnusz), a saját, a szerbiaitól független politikai, jogi és közigazgatási intézményrendszer kiépítésében mutatkozik meg, illetve abban hogy Koszovó nemzetközi egyezményeket köthet, felvételét kérheti nemzetközi szervezetekbe, köztük az ENSZ-be, a Nemzetközi Valutaalapba és a Világbankba.

Koszovóban – a terv szerint – multietnikus, demokratikus, önkormányzatisággal rendelkező társadalomnak kell létrejönnie. Az alkotmányban, amelyre vonatkozóan részletes elveket és szövegjavaslatokat tartalmaz a terv, a nemzetközi normáknak megfelelően kell rendezni az emberi és kisebbségi jogokat. A javaslat tiltja a diszkriminációt, és garantálja a kollektív kisebbségi jogokat (nyelv- és íráshasználat, oktatási rendszer, nemzeti közösségek szimbólumai, névhasználat a nemzeti sajátosságnak megfelelően, megfelelő lehetőségek a tömegkommunikációban, kapcsolattartás Belgráddal). Emellett törvényileg biztosítani kell a kisebbségek részvételét a törvényhozásban és a közigazgatási, rendőrségi szervezetekben.

Koszovó hivatalos nyelve az albán és a szerb. A Koszovóból elmenekültek és elűzöttek visszatérhetnek, és kérhetik vagyonuk visszaszolgáltatását.

A tervezet a közszolgálatok hatékonyságának növelésére széles körű decentralizációt ír elő. Az egyes közigazgatási egységek (helyi megnevezéssel községek, jelenleg a hét régióban 30 község van) jogköre kiterjed a helyi szociális, gazdasági, oktatási élet szervezésére, a szerb községekben ehhez még külön feladatok járnak a nemzeti sajátosságok fenntartásával kapcsolatban. A községeknek egymással kapcsolatokat tarthatnak fenn. A javaslat szerb hat többségű községgel számol (ezek egy része a mostani határok megváltoztatásával jön létre).

A tervezet professzionális, multietnikus védelmi szervezet létrehozását irányozza elő (2500 aktív és 800 tartalékos). A rendőri erőket egységes szervezetbe kell szervezni, de a rendőrtiszti állománynak az egyes községekben meg kell felelnie a helyi nemzetiségi összetételnek. A jogi intézményrendszernek szintén integráltnak, függetlennek és professzionálisnak kell lennie.

Koszovóban szabad piacgazdaságot kell bevezetni. A gazdaság fejlesztése érdekében Koszovónak lehetősége nyílik csatlakozni a nemzetközi gazdasági szervezetekhez. Koszovó rendelkezhet a területén lévő, a volt jugoszláviai és szerbiai vagyon felett. Koszovó köteles vállalni a ráeső adósságot.

Hangsúlyosan szerepel a javaslatban a vallási és kulturális örökség védelme. Koszovóban nincs hivatalos vallás. A szerb ortodox egyházat privilégiumok (tulajdona sérthetetlen, adó- és vámkedvezményekkel rendelkezik, adományokat kaphat), valamint műemlékeit speciális védelem illeti meg. 40 helyen védelmi övezetet kell létrehozni a szerb vallási műemlékek körül, és a NATO-nak is külön figyelmet kell fordítania ezek védelmére.

A javaslat szerint a tervezet elfogadása után 120 napos átmeneti időszak kezdődne, amíg a jelenlegi UNMIK-irányítás marad életben. Ezután az UNMIK átadja az összes jelenleg gyakorolt kormányzati jogkörét a koszovói szerveknek. Az átmeneti időszak alatt el kell fogadni az alkotmányt, és megfelelő törvényhozási munkával meg kell teremteni a határozat végrehajtásához szükséges jogszabályokat. Kilenc hónapon belül pedig parlamenti és önkormányzati választásokat kell tartani.

A koszovói albán vezetők elfogadták a javaslatot, nem így Szerbia. A szerb kormány, majd pedig február 14-én az újonnan megalakult szerb parlament elvetette a javaslatot, arra hivatkozva, hogy a rendezés sérti Szerbia területi integritását és szuverenitását. A megszokott módon utaltak a nemzetközi jogi normákra, többek között az ENSZ BT 1244. határozatára. A javaslathoz fűzött konkrét megjegyzéseiben Szerbia kiemeli, hogy Koszovó és Metohia autonóm tartomány a Szerb Köztársaságon belül. A szerb módosító javaslatok zöme –

ellentétben az Ahtisaari-féle tervvel, amely Koszovó döntési önállóságát mutatja – annak hangsúlyozására irányul, hogy Koszovó Szerbia része, valamint a koszovói szerbeknek jobb pozíciót kíván biztosítani a központi és helyi szervekben. A szerbiai vélemény szerint Koszovó autonómiát élvezhet, kivéve a kül-, monetáris és vámpolitikát, a határőrizetet és a szerb kisebbség védelmét (ezek Szerbia hatáskörébe tartoznak). Koszovó leendő alkotmányának összhangban kell állnia a Szerb Köztársaság alkotmányával. A szerb módosítás elveti, hogy Koszovó nemzetközi szerződéseket köthet, szimbólumai lehetnek. Koszovó gazdasági kapcsolatait meg kell újítani Szerbiával. A decentralizációval foglalkozó részben a szerb fél javasolja, hogy a szerbek községek szoros kapcsolatokat építhessenek a Szerb Köztársasággal, valamint nemzeti érdekeik védelmére hozzák létre a szerbek entitását. A szerb ellenvélemény – a nemzetközi erők kivételével – demilitarizálná Koszovót.

A tervezetet 2007. február 21–március 2. között tárgyalták meg Bécsben, majd 10-én ismét legmagasabb szintű megbeszélést tartottak a szerb elnök és miniszterelnök, valamint a koszovói kormányfő részvételével. Az ENSZ különmegbízottja a tárgyalásokat követően kijelentette: mivel a tartomány státuszának kérdésében a szerb és az albán álláspont kibékíthetetlen, nincs értelme tovább tárgyalni, és egyben jelezte, hamarosan az ENSZ BT asztalára helyezi végleges megoldási javaslatát.

Ahtisaari az ENSZ BT-nek benyújtott, 2007. március 26-án kelt jelentése elején leszögezte: a tárgyalások során a szerb és albán fél számos alkalommal kifejtette kategorikusan ellentétes nézetét. Belgrád Koszovó autonómiáját csak Szerbia keretei között tudja elfogadni, Pristina pedig csak a függetlenséget tartja elfogadhatónak. A Koszovó jogállásából következő bizonytalan helyzet a demokratikus és a gazdasági fejlődés, valamint a nemzetek közötti viszony javításának akadálya lehet, további polarizálódáshoz, társadalmi nyugtalansághoz vezethet. Koszovó számára – szögezi le a jelentés – az egyetlen életképes megoldás a függetlenség lehet. A történelmi ellentétek, a kölcsönös bizalmatlanság, valamint Belgrád a többségi albánokkal szembeni diszkriminatív lépesei miatt a reintegráció Szerbiába nem életképes megoldás. A koszovói albán többség nem fogadná el a szerbiai kormányzatot. Az ENSZ 1999. évi határozata, az UNMIK megjelenése óta Szerbia nem felügyelte a tartományt. Az államszerkezeti változások visszafordíthatatlanok, és ezeket nem lehet figyelmen kívül hagyni. Csak a független Koszovó felelős intézményrendszere – noha az UNMIK-igazgatás ideje alatt jelentős eredmények születtek – segítheti elő a gazdasági fejlődést, a nemzetközi integrációt, valamint a felelős kormányzást, a demokratikus intézményrendszer működését. A jelentés egyben kifejezi Koszovó egyedi eset, nem teremthet precedenst. Ahtisaari ENSZ BT-

hoz benyújtott javaslata a részletekben nem tér el a februári tervezettől, új benne, hogy határozottan kimondja Koszovó függetlenségének szükségességét.

A javaslatot a szerb vezetés elvetette, a koszovói albánok viszont elfogadhatónak találták. (Egy csekély számú kisebbség elégedetlen a tervezettel, és időnként tüntetéseket szervez.) A 120 tagú koszovói parlament április 5-én – immár a BT-ülés után – 100:1 arányban úgy határozott, hogy támogatja az egykori finn elnök javaslatát, mivel az a nemzet érdekeivel összhangban áll. (A szerb képviselők 2004 óta nem vesznek részt a parlament munkájában.) A parlament egyben elfogadta azt is, hogy amíg ki nem épül a tervezetben foglalt politikai és közigazgatási intézményrendszer, továbbra is működjenek Koszovó területén az ENSZ által felügyelt katonai és polgári szervek.

Szerbia mindenekelőtt Oroszországban bízik, hogy az megakadályozza a Biztonsági Tanácsban az Ahtisaari-javaslat elfogadását. Az orosz diplomácia kezdettől fogva támogatni látszott Szerbiát. Oroszország még 2005 végén kijelentette, hogy csak olyan megoldás valósítható meg, amelyet mindegyik fél elfogad. Ezt az álláspontját következetesen képviselte a februári rendezési terv alkalmával, illetve a márciusi végleges javaslat megszületése után. Februárban azt javasolta, hogy a megegyezésig folytatni kell a tárgyalásokat a szerbek és a koszovói albánok között, márciusban pedig, hogy egy újabb bizottság kiküldésével próbálják meg a rendezést elérni. Oroszország számára elfogadhatatlan, hogy a tervezet Koszovó függetlenségének szükségességéből indul ki. Veszélyes ez abból a szempontból is, hogy precedens értékű lehet, és felbátoríthatja a szeparatista törekvéseket a világ más tájain. Az orosz álláspontot részben a hagyományos orosz külpolitikai gondolkodás motiválhatja, miszerint a 18. század vége óta Oroszország a Balkán keresztény (ortodox) népei védelmezőjének számít. (Emellett valószínűleg figyelemmel van a hazai kisebbségek törekvéseire is, és nem akar részt venni egy olyan rendezésben, melynek során egy etnikai kisebbség eléri az elszakadást.) A BT állandó tagjai közül a szerb vezetés abban bízik, hogy állandó tagok között Kína sem támogatja a javaslatot. A most éppen BT-tag Szlovákia is korábban a tárgyalások folytatása mellett foglalt állást, és – esetleges precedenstől tartva – elvetette Koszovó elszakadását.

2007. április 3-án az ENSZ BT megkezdte az Ahtisaari-javaslat tárgyalást. A BT tagjai nem egységesek a tervezet kérdésében, egyes országok logikus és szükséges lépésnek tartják a tervezetben foglaltak megvalósítását. Az USA és az európai országok zöme támogatja Koszovó függetlenségét, Oroszország és a Dél-afrikai Köztársaság, valamint még néhány BT-tag amellell áll ki, hogy Koszovó maradjon Szerbia része. A BT-ülésen úgy határoztak, hogy a Biztonsági Tanács – összhangban a korábbi orosz javaslattal – egy 15 tagú küldöttséget

meneszt Belgrádba és Pristinába tapasztalatok szerzésére. A bizottság április második felében állhat fel, és csak munkájának befejezése után határozhat a Biztonsági Tanács.

A rendezésre tehát egyelőre még heteket kell várni, mivel az EU és az USA által támogatott javaslatot nem sikerült elfogadni. Szerbiát meglelégedéssel és reménnyel töltötte el, hogy a BT nem fogadta el az Ahtisaari-javaslatot. A koszovói albánok viszont csalódottak, és továbbra is támogatják a tervezetet. Számukra csak a függetlenség az elfogadható megoldás. Most újabb diplomáciai fordulók kezdődnek, döntés legjobb esetben is csak hónapok múlva várható.

Bíró László